

Consells a un jove escriptor - Vincenzo Cerami

«Quina és la meua poètica? Escriure». Així inicia Vincenzo Cerami el llibre que ha titulat *Consells a un jove escriptor*. La seva resposta és menys tautològica del que sembla: amb una periodicitat preocupant, les universitats expel·len presumptes especialistes en escriptura que l'únic que han escrit és una tesi sobre l'escriptura -generalment construïda a partir d'estadístiques importades, obvietats mil·lenàries i poètiques particulars disfressades de regles generals. Si més no, Vincenzo Cerami pot adduir que ha escrit drames i comèdies, gags i guions, contes i novel·les. Després de treballar amb Totò, Benigni i Pasolini, el lector el pot creure quan afirma: «He passat per tantes cuines que he après a remenar alguna cassola». En escriptura, com en totes les arts, les regles es descobreixen després d'haver-les aplicat. Un llibre com aquest, doncs, no és cap garantia per a aspirants a guanyar el premi Sant Jordi, però pot servir perquè algun escriptor novell s'estalviï els errors més freqüents de l'ofici.

Els consells es dirigeixen a l'escriptor que té una certa vocació professional: «Hi ha narradors que escriuen de la mateixa manera tots els seus llibres i narradors que a cada llibre canvien de pell. Per comoditat, als primers els diem escriptors, als segons, narradors.» Cerami parteix del supòsit que l'escriptor -el narrador- de la nostra època ho és tant de llibres com de guions, obres de teatre, reportatges, documentals i assaig. En conseqüència, el seu llibre pretén oferir una visió panoràmica dels diferents textos amb què pot topar l'escriptor tot-terreny.

Què tenen en comú totes les escriptures? L'evocació, és a dir, la traducció d'una idea o una fantasia a les convencions pròpies de cada gènere. Com que el poder d'evocació és inversament proporcional als recursos tecnològics, Cerami conclou que el teatre reclama més imaginació del lector que el cinema, però menys que la literatura. En tot cas, l'autor insisteix que les tècniques narratives -la «fusteria»-, tot i representar el 99% del text, resulten inútils sense la prefiguració inicial, sense la idea inspirada que les posa en marxa.

La primera part del llibre, dedicada a la narració, és una introducció divulgativa a la narratologia en clau cinematogràfica: a l'hora d'explicar la metonímia i el punt de vista, per exemple, Cerami recorre a *Vertigen*, la pel·lícula d'Alfred Hitchcock. Atesa la manca endèmica de textos que acostin el lector català a les pràctiques formalistes, aquestes pàgines resulten aconsellables com a primer contacte, tot i que si el lector vol ajustar els conceptes haurà de recórrer a autors com Wayne Booth o

Anderson Ymbert, mancats del to col·loquial de Cerami però dotats en canvi d'una envejable precisió terminològica.

La segona i tercera part del llibre estan dedicades a la construcció de l'escena i del diàleg. Aquestes aproximacions, si bé compten amb nombrosos estudis en l'àmbit anglosaxó, resulten més rares al continent europeu. La comparació constant entre les diferents convencions que sustenten el teatre, el cinema i la literatura resulta més enriquidora com més elevada sigui l'assiduïtat amb què el lector freqüenti aquests gèneres. L'enumeració dels passos que menen al guió de cinema o el cop d'ull a l'engranatge de les escenes fan possible si més no una nova manera de llegir -de veure- les obres narratives.

Vincenzo Cerami culmina el llibre amb una tipologia de la comicitat. En primer lloc, destria la comicitat (la màscara: Buster Keaton) de l'humor (la psique: Cary Grant) i defineix el fons de la comicitat com un desequilibri insalvable, com un conflicte sense solució. A través d'un raonament difícil de resumir, Cerami arriba a la conclusió que el gènere còmic és propi dels estats amb un poder centralitzat.

Consells a un jove escriptor és, en definitiva, un viatge en zoom des de les lleis més universals de la narració fins al mecanisme que regeix el gag. És un llibre d'autor -de lector, d'oient- i potser per aquest motiu elimina gairebé per complet l'argot especialitzat que tan sovint serveix per amagar la manca d'aportacions. És, també, un recull de trucs de l'ofici, i com a tal desperta un interès entre màgic i tecnològic: com el rellotger que, després d'anys de muntar i desmuntar peces, ens ensenya com funciona el rellotge que ens acompanya des d'un aniversari llunyà.